

1.4.4 Vanlig uer og snabeluer

Begge bestandene er på et historisk lavmål og viser redusert reproduksjonsevne. Fisket må derfor begrenses ytterligere. Yngelmengdene av vanlig uer er urovekkende lave, og for snabeluer har vi ikke hatt en eneste god årsklasse de siste 15 årene. Vi har imidlertid grunn til å tro at de innførte reguleringsene for å beskytte den voksne snabeluere virker etter hensikten, siden de siste årsklassene nå synes å bli gradvis bedre.

Kjell Nedreaas

kjell.nedreaas@imr.no

Fisket

Vanlig uer (Sebastes marinus)

De totale internasjonale fangstene av vanlig uer var på sitt høyeste i årene 1937–1938 og 1951–1952 da de var opp mot 40.000–50.000 tonn. Bortsett fra en topp på midten av 1970-tallet, varierte de årlige fangstene i perioden 1960–1990 mellom 20.000 og 30.000 tonn. Vi fikk deretter en nedgang til 15.000–19.000 tonn, et fangstnivå som holdt seg stabilt i perioden 1992–2000 (Tabell 1.4.4.1). Fram til 2003 var vanlig uer en uregulert bestand. Sterk nedgang i fangstene tyder derfor på en urovekkende nedgang i bestanden. Foreløpige tall for 2005 viser at bare 6.300 tonn er fanget. Norge har de siste ti årene tatt 80–90 % av totalfangsten av vanlig uer.

Snabeluer (Sebastes mentella)

Etter en reduksjon i fangsten av snabeluer på slutten av 1970-tallet, økte den igjen til ca. 115.000 tonn i 1982, for så å avta til ca. 11.000 tonn i 1987, til det minste kvantum siden 1969. Fangstene økte så igjen

til ca. 49.000 tonn i 1991 (Tabell 1.4.4.2). Denne økningen skyldtes økt innsats i et nytt norsk trålfiske etter snabeluer langs eggakanten, og Norge fisket i 1991 nesten 34.000 tonn snabeluer. For Norge utviklet dermed fisket etter snabeluer seg i løpet av 4–5 år fra nærmest ingenting til nesten 70 % av total internasjonal fangst fra våre nære havområder. Totalfangsten av snabeluer gikk raskt ned igjen, og har siden 1992 for det meste variert mellom 8.000 og 15.000 tonn, hvorav det norske fisket har variert mellom 2.000 og 10.000 tonn. I 2001 samlet det seg en periode mye eldre snabeluer langs eggakanten utenfor Lofoten og Vesterålen. Dette førte til en kortvarig økning i den norske fangsten til over 14.000 tonn, og en totalfangst det året på 18.400 tonn. Foreløpige tall for 2005 viser en totalfangst på ca. 4.500 tonn.

Bestandsgrunnlaget

Vanlig uer

Bestanden har hatt sviktende rekruttering siden tidlig på 1990-tallet, og ICES vurderer bestanden til å ha redusert reproduksjonsevne. Toktresultat og fangstrater fra trålfisket viser en klar reduksjon i forekomst og indikerer at bestanden nå er nær et historisk lavmål (Figur 1.4.4.1). Årsklassene det siste tiåret har vært svært svake og blir stadig mindre. Bestanden er derfor svært liten. Denne situasjonen ventes å vedvare i mange år.

Snabeluer

Bestanden har hatt sviktende rekruttering siden 1991 (Figur 1.4.4.2), og ICES vurderer bestanden til å ha redusert reproduksjonsevne. Toktresultat viser at bestanden er nær et historisk lavmål. De eneste årsklassene som kan bidra til gytebestanden i nevneverdig grad, er de som ble født før 1991, siden de etterfølgende 15 årsklassene er svært svake. Årsklassene

VANLIG UER - *Sebastes marinus* SNABELUER - *Sebastes mentella*

► Gyteområde (yngleområde):

Vanlig uer: Vesterålen, Haltenbanken, Storegga.

Snabeluer: Langs hele eggakanten fra britisk sone til Bjørnøya.

► Oppvekstområde:

Vanlig uer har sitt oppvekstområde spredt langs kysten og over store deler av kontinentalsokkelen, inkl.

Barentshavet. Snabeluer har sitt oppvekstområde utelukkende i Barentshavet og ved Svalbard.

► Beiteområde:

For begge uerartene overlapper beiteområdet med oppvekstområdet, men snabeluer over 28–30 cm har eggakanten (400–650 m) fra britisk sone i sør til Spitsbergen i nord som sitt viktigste beiteområde. Beiteområdet til snabeluer strekker seg lenger nord og mot større dyp enn for vanlig uer.

► Føde:

Raudåte, krill og marflo (amfipoder) er viktigst føde i de første leveårene, senere lodde, sild og torskefisk i tillegg til krill og marflo.

► Predatore:

Av kjente predatore kan nevnes torsk og blåkveite, men også sild som beiter på larver av uer.

► Særtrekk:

Vanlig uer kan bli over 60 år, snabeluer kan bli over 70 år. Begge artene blir kjønnsmodne i 12–15-årsalder, vanlig uer noe senere enn snabeluer.

► Maks størrelse:

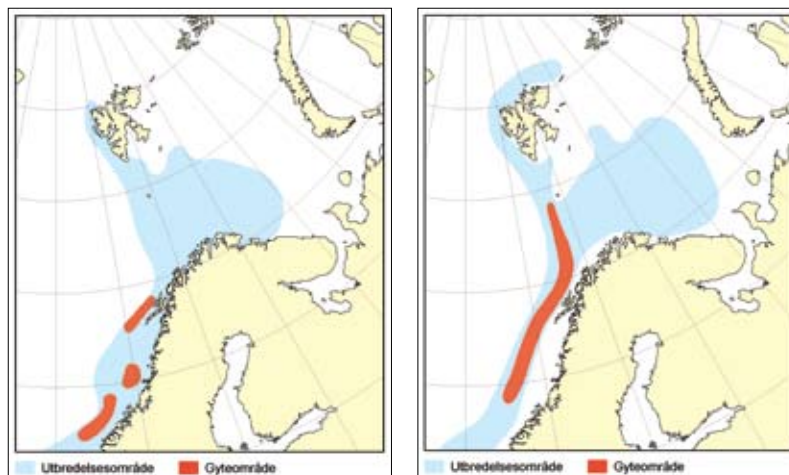
Vanlig uer kan bli 1 meter og mer enn 15 kg. Snabeluer kan bli 47 cm og 1,3 kg.

► Særtrekk:

Uer gyter levende larver. Hos begge uerartene bærer hunnene spermier i seg fra parring i august–oktober og helt til februar–mars, først da skjer befruktningen. Utvikling av egg og gyteklar larve tar ca. 2 måneder.

► Gjennomsnittlig norsk fangstverdi:

snabeluer 2000–04 er 29 mill. kr, og 12 mill. kr i 2004. Gjennomsnittlig norsk fangstverdi av uer 2000–04 er 82 mill. kr, og 63 mill. kr i 2004.

Vanlig uer

Snabeluer

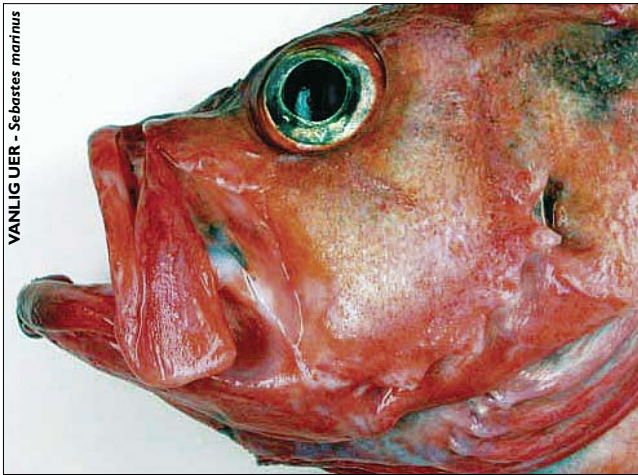
VANLIG UER - *Sebastes marinus*SNABELUER - *Sebastes mentella*

Foto: Thomas Wenneck

Fram til 2003 var vanlig uer en uregulert bestand. 2005-årsklassen kan være den beste på ti år. Vanlig uer er en langlivet art og blir gytemoden først ved en alder av 12–15 år. Det tar derfor svært lang tid før effekten av reguleringsiltak kan hentes ut som økt fangst.

1991–2005 er langt svakere enn årsklassene på 1980-tallet. Et lite lyspunkt er at 2005-årsklassen kan være den beste på ti år. Basert på de opplysninger man har om gytebestand og årsklassene på 1990-tallet, vil bestanden av snabeluer imidlertid ikke kunne gi grunnlag for et direkte fiskeri på mange år.

Det ser ut til å være en spesielt tett sammenheng mellom gytebestandens størrelse og rekruttering hos uerartene fordi ueren føder levende unger. Mangel på yngel i Barentshavet er derfor en bekreftelse på lav gytebestand. Sagt på en annen måte vil en gjenoppbygging av gytebestanden kunne gi tilsvarende økte yngelmengder.

Ueryngel er viktige planktonspisere, og frem til 1990 var det store mengder snabelueryngel i Barentshavet hver sommer og høst som utnyttet planktonproduksjo-

nen og utgjorde et viktig næringstilbud til andre fiskeslag. Vi vet ikke om andre planktonspisere som har overtatt denne nisjen, og det må være et mål for forvaltningen å sikre at vi har nok planktonspisende fisk i de ulike havområdene, slik at planktonproduksjonen blir utnyttet til produksjon av fisk.

Anbefalte reguleringer

Vanlig uer

ICES tilrår strengere reguleringer og større vern av yngel på grunn av fortsatt nedgang i gytebestand og rekruttering. Dagens reguleringsiltak er utilstrekkelige. ICES anbefaler stopp i alt direkte fiske, utvidelse av fredningen, og skjerpede bifangstreguleringer for trål. Det er viktig med et sterkt yngelvern for å sikre rekruttering og gjenoppbygging av bestanden. Det er videre nødvendig med bedre statistikk for bifangst av vanlig uer i silde- og kolmulefisket i Norskehavet og reguleringer som begrenser dette.

Havforskningsinstituttet ønsker sammen med forvaltende myndigheter å utvikle en langsiktig forvaltningsplan for vanlig uer. Vanlig uer er en langlivet art og blir gytemoden først ved en alder av 12–15 år. Det tar derfor svært lang tid før effekten av reguleringsiltak kan hentes ut som økt

fangst. Dersom man ønsker økte fangster av vanlig uer i løpet av en 20-årsperiode, må det med andre ord handles straks og med maksimalt vern.

Det er forbudt å fiske uer (begge arter) med trål i Norges økonomiske sone nord for 62°N, og det er forbudt å fiske uer (begge arter) for alle redskapsgrupper i Norges økonomiske sone nord og øst for rette linjer utenfor Troms og Finnmark.

For konvensjonelle redskaper er forbudet mot direkte fiske etter vanlig uer i hele utbredelsesområdet nå utvidet til tidsrommet 1. april til og med 31. mai samt 1. til og med 30. september. Det er likevel åpnet opp for at man i denne fredningsperioden kan ha inntil 15 % bifangst av vanlig uer, avregnet over en hel uke, i fiske etter andre arter. Ettersom fredningstiden er det fortsatt et åpent og ubegrenset fiske med konvensjonelle redskaper sør for nevnte linjer utenfor Troms/Finnmark. Dersom de forvaltende myndigheter ønsker å regulere ved hjelp av fredningsperioder med forbud mot direkte fiske etter vanlig uer, bør dette gjøres gjeldende for hele året for å unngå fortsatt nedgang i bestanden.

Fra og med 14. april 2004, er det innført et minstemål på 32 cm i alle fiskerier for

Tabell 1.4.4.1

Vanlig uer (*Sebastes marinus*). Landinger (tusen tonn) i det nordøstlige Atlanterhav (ICES-områdene I, IIa, IIb) fordelt på nasjoner og områder. Golden redfish (*Sebastes marinus*). Landings (thousand tonnes) by country and area from the Northeast Arctic, ICES areas I, IIa, IIb.

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹	2005 ²
Danmark/Grønland	0,6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
Frankrike	1,3	0,9	0,7	0,7	0,7	1,0	0,5	+	+	+	+	+	+	+
Færøyene	+	0,1	+	+	+	+	0,1	+	+	+	+	+	+	+
Irland	-	-	-	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-
Island	-	-	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-
Norge	12,7	13,1	15,0	13,5	15,6	14,2	16,5	16,8	13,0	9,2	8,5	6,9	6,3	5,4
Portugal	+	0,1	0,1	+	0,1	0,1	+	+	+	+	+	+	+	+
Russland	0,8	1,3	1,2	0,6	0,7	1,6	1,6	1,7	1,1	1,0	0,8	0,5	0,7	0,5
Spania	+	+	+	+	0,1	+	+	+	+	+	+	+	+	+
England, Wales & Skottland	0,2	0,4	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	+	0,1	0,1	0,1
Tyskland	0,5	0,7	1,0	0,5	0,5	0,5	0,1	0,2	0,2	0,2	+	0,1	0,1	0,1
Totalt	16,2	16,7	18,1	15,6	18,0	17,5	19,2	19,0	14,5	10,6	9,5	7,8	7,3	6,3
Barentshavet (I)	2,3	1,5	1,8	2,2	2,4	2,8	2,5	2,6	2,0	1,2	0,9	1,0	1,4	1,0
Norskehavet (IIa)	13,3	14,9	15,9	13,1	15,3	14,5	16,3	16,0	12,2	9,0	8,0	6,7	5,7	5,2
Spitsbergen/ Bjørnøya (IIb)	0,6	0,2	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,5	0,1	0,2	0,1

Kilde: ICES arbeidsgrupperapport og Fiskeridirektoratet. ¹ Foreløpige tall. ² Anslag.

Tabell 1.4.4.2

Snabeluer (*S. mentella*). Landinger (tusen tonn) i det nordøstlige Atlanterhav (ICES-områdene I, IIa, IIb) fordelt på nasjoner og områder. Deep-sea redfish (*S. mentella*). Landings (thousand tonnes) by country and area from the Northeast Arctic, ICES areas I, IIa, IIb.

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹	2005 ²
Danmark/Grønland	-	+	+	+	+	+	+	0,1	+	+	+	+	+	+
Frankrike	+	0,1	0,1	+	0,1	+	0,1	+	0,1	+	0,1	+	+	+
Færøyene	+	+	+	+	+	+	+	0,1	0,1	0,1	0,1	+	0,1	+
Irland	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Island	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+
Norge	10,8	5,2	6,5	2,6	6,0	4,7	9,7	7,9	6,2	14,0	2,1	1,2	1,3	1,5
Polen	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Portugal	1,0	1,0	0,9	0,9	0,5	0,5	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	+	0,2	+
Russland	3,6	6,3	5,0	6,3	0,9	3,0	3,6	2,7	3,5	3,8	3,9	1,0	2,9	2,5
Spania	+	0,1	+	0,1	0,3	0,2	0,1	+	0,1	0,1	0,2	+	0,3	+
England, Wales & Skottland	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Tyskland	-	+	+	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	+	+	+
Totalt	15,6	12,9	12,7	10,3	8,1	8,6	14,0	11,2	10,2	18,4	6,9	2,5	4,9	4,5
Barentshavet (I)	1,0	0,6	0,3	0,2	0,1	0,2	0,4	0,6	0,5	0,3	0,6	0,3	0,4	0,4
Norskehavet (IIa)	11,8	11,1	11,6	9,2	7,3	7,4	12,2	9,1	8,5	16,8	5,0	1,7	3,3	3,0
Spitsbergen/ Bjørnøya (IIb)	2,8	1,2	0,8	0,9	0,7	1,0	1,4	1,5	1,2	1,3	1,3	0,5	1,3	1,1

Kilde: ICES arbeidsgrupperapport og Fiskeridirektoratet. ¹ Foreløpige tall. ² Anslag.

vanlig uer, og per hal tillates det inntil 10 % innblanding (i antall) av fisk under minstemålet. Fra 1. januar 2006 vil forbudet mot å bruke garn i fisket etter uer med mindre maskevidde enn 120 mm (60 mm halvmaske) bli iverksatt.

I fiskeriavtalen med Russland for 2006 er tillatt innblanding av ueryngel i rekefisket redusert fra ti til tre yngel per 10 kg reker. I samme avtale er for øvrig bifangstprosenten av uer (samlet for begge arter) for trål satt til 15 %. Analyser av fangstdagbøker fra trål viser imidlertid at bifangstpro-

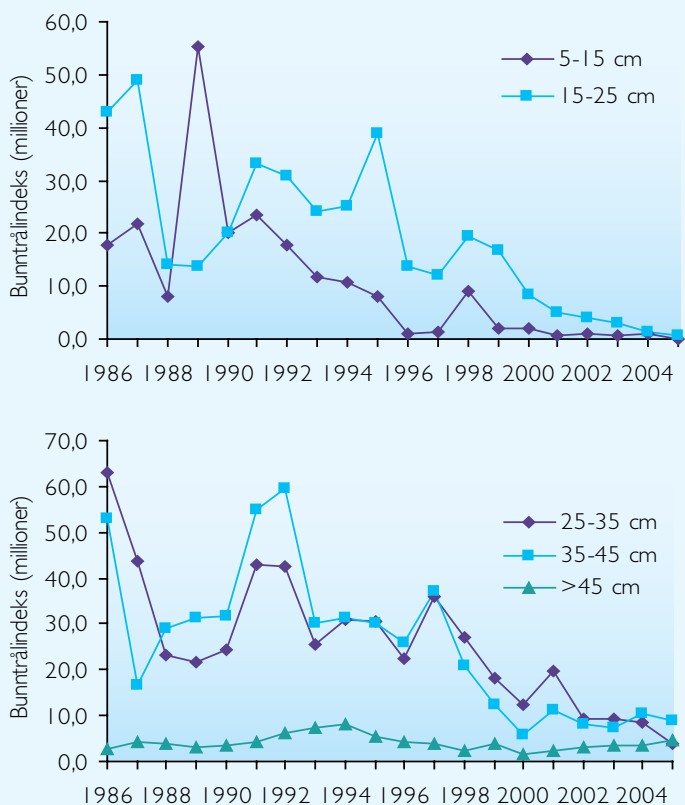
senten bør kunne reduseres til 10 % uten å hindre nevneverdig utøvelsen av fisket etter andre arter.

Snabeluer

De siste gode årsklassene (1987–1990) som etterfølges av 15 svake årsklasser, utgjør en siste mulighet i overskuelig fremtid til å gjenoppbygge gytebestanden. Basert på opplysningene man har om gytebestand og årsklassene på 1990-tallet, vil bestanden av snabeluer ikke kunne opprettholde et direkte fiskeri på mange år. For å hindre at bestanden skal bli enda

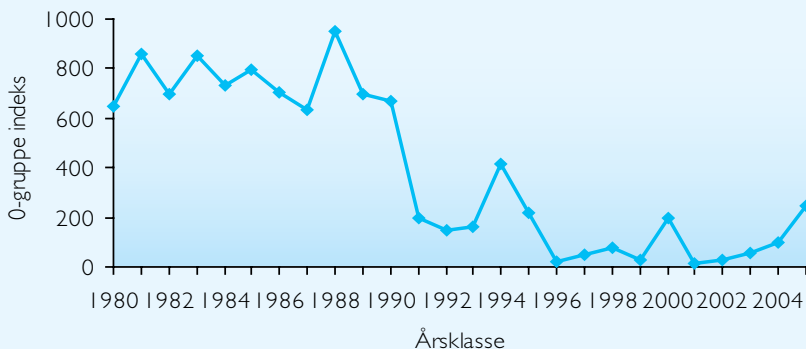
mindre, må tiltak opprettholdes og iverksettes for å verne snabeluer mot å bli tatt som bifangst i andre fiskerier, bl.a. voksen snabeluer i de pelagiske fiskeriene i Norskehavet. Det er grunn til å tro at vernet av den fiskbare og voksne delen av bestanden de siste årene er den viktigste grunnen til at vi nå ser en viss positiv utvikling i yngelmengdene i Barentshavet. Dette kan tas som tegn på at det nytter med vern av de fiskbare årsklassene før 1991.

ICES tilrår en fortsettelse av reguleringsene som gjelder for 2005, dvs. ikke noe

Figur 1.4.4.1

Vanlig uer (*Sebastes marinus*). Toktindekser fra Barentshavet/Svalbard som viser utviklingen av bestanden i perioden 1986–2005 for fem lengdegrupper. Golden redfish (*Sebastes marinus*). Survey abundance indices from the Barents Sea and Svalbard areas of five length groups in the stock from 1986 to 2005.

Figur 1.4.4.2

Uer (hovedsakelig *S. mentella*). 0-gruppeindeks fra de norsk-russiske 0-gruppeundersøkelsene i Barentshavet og tilstøtende områder, 1980–2005. Redfish (mainly *S. mentella*); 0-group index for the Barents Sea and Svalbard area, 1980–2005.

direkte trålfiske, stenging av områder og lave tillatte bifangstrater. Dette gjelder inntil toktresultat kan vise til en klar økning i gytebestand og yngelforekomster. Det er viktig med maksimalt yngelvern (f.eks. begrensninger av bifangst i rekefisket) for å sikre at rekrutterende årsklasser bidrar så mye som mulig til å gjenopbygge bestanden. Et viktig bidrag er

derfor avtalen med Russland om å redusere tillatt innblanding av ueryngel i rekefisket fra ti til tre yngel per 10 kg reker. De samme reguleringene som nevnt under vanlig uer gjelder også for snabeluer. Det er også lagt begrensninger i fisket etter vassild og kolmule med småmasket trål, og i fisket etter vassild med flytetral innenfor de stengte uerområdene.

Golden redfish (*Sebastes marinus*) and Deep-sea redfish (*S. mentella*)

S. marinus in ICES Sub-areas I and II

The low abundance of pre-recruit fish in recent years surveys, followed by a decreased survey abundance of fishable biomass confirmed by reduced commercial catches, are all signs of a major stock decline. The stock is expected to decrease further in the next years, even without fishing, given the poor recruitment history. In this connection, it is of vital importance that the juvenile age classes be given the strongest protection from being caught as by-catch in any fishery. This will ensure that the recruiting year classes can contribute as much as possible to slowing down the decline of the stock. Current regulation measures are insufficient to rebuild the stock. More stringent protective measures should be implemented, such as an extension of the limited moratorium and a further improvement of the trawl by-catch regulations.

S. mentella in ICES Sub-areas I and II

Recruitment failure has been observed in surveys for more than a decade. The only year classes that can contribute to the spawning stock are those prior to 1991, as the following 15 year classes are extremely poor. Consequently, these year classes need to be protected as they offer the only opportunity of increasing the spawning stock for a number of years to come. It is believed that such protection already has caused a slight improvement of recent 0-group abundance. Based on estimates of current SSB and the size of year classes in the 1990s, this stock will not be able to support a directed fishery for several more years. Rather, it will be necessary to prevent the stock from declining further and to maintain measures to protect the stock from by-catch in other fisheries.

ICES considers the regulations presently in force to be consistent with the precautionary approach, and the area closures and low by-catch limits should be retained. An important management objective should be to ensure that the recruiting year classes get the highest possible protection (e.g. in the shrimp fishery) so that they can contribute as much as possible to the stock rebuilding. An important contribution to rebuild the stock is hence the agreement with Russia to reduce the legal by-catch of redfish in the shrimp fishery from 10 to 3 specimens per 10 kilograms of shrimp.